Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Lausunto
4.5.2026

Hallintovaliokunta; kuuleminen 5.5.2026

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMASTA VUOSILLE 2027–2030

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027–2030 teemasta työvoimapalvelut ja kotouttaminen. Kotoutumisen osalta tässä asiantuntijalausunnossa käsitellään kotoutumisen sekä työ- ja opiskeluperusteisen maahanmuuton määrärahoja julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2027–2030 työ- ja elinkeinoministeriön momenteilla 32.50.03 ja 32.50.30. Työvoimapalveluiden osalta tarkastellaan kevään 2026 kehysriihessä sekä aiemmin hallituksen linjaamien valtionhallinnon säästötoimien vaikutusta KEHA-keskukseen, kevään 2026 kehysriihessä hallituksen linjaamia työllisyystoimia sekä muita lausunnonantohetkellä käynnissä olevia työvoimapalveluita koskevia asioita, joista on tarkoitus antaa kuluvan vuoden aikana hallituksen esitys eduskunnalle tai niillä on vaikutuksia kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin.

Kotoutumisen edistämisen määrärahat ja niiden muutokset

Kotoutumisen ja kansainvälisen osaamisen määrärahat ovat julkisen talouden suunnitelmassa noin 173 milj. euroa vuodelle 2027, 137 milj. euroa vuodelle 2028, 74 milj. euroa vuodelle 2029 ja 74 milj. euroa vuodelle 2030.

Momentilta 32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä) korvataan kunnille, hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja Ahvenanmaan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle pakolaisten (ml. kotikunnan omaavien tilapäistä suojelua saavien) vastaanotosta ja kotoutumisen edistämisestä aiheutuvia kustannuksia. Momentin 32.50.03 (Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen) määrärahaa käytetään maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistämiseen sekä kansainvälisen osaamisen ja työperusteisen maahanmuuton sujuvoittamiseen.

Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä (mom. 32.50.30, arviomääräraha)

Momentin 32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä, arviomääräraha) määrärahat ovat noin 171 milj. euroa vuodelle 2027, 135 milj. euroa vuodelle 2028, 72 milj. euroa vuodelle 2029 ja 72 milj. euroa vuodelle 2030.

Taulukko 1. Momentin 32.50.30 määrärahan kehitys (1 000 euroa) 2025–2030.

2025 tilinpäätös	2026 talousarvio	2027 JTS	2028 JTS	2029 JTS	2030 JTS
377 744	349 744	170 888	135 000	71 801	71 887

Työ- ja elinkeinoministeriön arvio määrärahatarpeesta perustuu vuosittaiseen arvioon kotoutumislain korvausten piirissä olevien oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden, kiintiöpakolaisten ja kotikunnan saaneiden tilapäistä suojelua saavien määrästä sekä edellisen vuoden käyttötarkoituksittain toteutuneisiin kustannuksiin. Vuosien 2027–2030 pakolaiskiintiö on 500 henkilöä. Laskennallisten korvausten piirissä arvioidaan olevan 24 510 henkilöä vuonna 2027, 11 581 henkilöä vuonna 2028, 8 934 henkilöä vuonna 2029 ja 8 876 henkilöä vuonna 2030.

Laskennallista korvausta maksetaan vuoden 2024 loppuun mennessä kuntiin muuttaneista kolmen vuoden ajan, kiintiöpakolaisten osalta neljän vuoden ajan. Vuoden 2025 alusta lukien korvausaika on kaksi vuotta, kiintiöpakolaisten osalta kolme vuotta. Lisäksi maksetaan erityiskustannusten korvauksia pääsääntöisesti enintään kymmenen vuotta.

Määräraha-arviot laskevat merkittävästi vuodesta 2027 alkaen aiempiin vuosiin nähden johtuen tilapäisen suojelun päättymisestä 4.3.2027. Tilapäisen suojelun päättyessä tilapäisen suojelun perusteella maahan tulleet poistuvat momentin 32.50.30 korvausten piiristä. Tilapäistä suojelua saavien määrä momentin piirissä laskisi merkittävästi myös ilman tilapäisen suojelun päättymistä, sillä tilapäisen suojelun perusteella maassa olevat poistuvat laskennallisten korvausten piiristä kahden tai kolmen (ennen 1.1.2025 tulleet) vuoden kuluttua kotikunnan saamisesta.

Määräraha-arvioihin sisältyy suuria epävarmuuksia erityisesti tilapäistä suojelua saavien osalta, sillä tilapäistä suojelua saavien siirtyminen kuntiin vuoden 2026 aikana voi olla arvioitua nopeampaa. Lisäksi tilapäisen suojelun mahdollinen pidentäminen lisäisi momentin piirissä olevien henkilöiden määrää. Määrärahojen tarpeen arviointia vaikeuttaa myös se, että kunnat ja hyvinvointialueet voivat hakea erityiskustannusten korvauksia kahden kalenterivuoden viiveellä, minkä takia momentilta maksetaan vuosittain korvauksia aiempina vuosina aiheutuneista kustannuksista.

Momentin 32.50.30 määrärahan lisäksi pakolaisia vastaanottavia kuntia ja hyvinvointialueita tuetaan valtionavustuksina myönnettävillä lisätuilla ja valtakunnallisin kehittämistoimin työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle sisäministeriön momentilta 26.01.26 osoitettavalla EU:n turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF) uudelleensijoittamisen erillismäärärahalla. Erillismääräraha osoitetaan vuosittain osana talousarviota työ- ja elinkeinoministeriölle pakolaisten kuntaan sijoittamisen tukemiseen ja Maahanmuuttovirastolle uudelleensijoittamismenettelyn kustannuksiin. Vuonna 2025 kunnille ja hyvinvointialueille maksettiin AMIF-erillismäärärahasta katettavia valtionavustuksia yhteensä n. 7,9 milj. euroa.

Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (mom. 32.50.03, siirtomääräraha 2 v) ja kotoutumisen rahoituksen muutokset

Momentin 32.50.03 määräraha kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistämiseksi on julkisen talouden suunnitelmassa noin 1,7 milj. euroa/vuosi vuosille 2027–2030.

Taulukko 2. Momentin 32.50.03 määrärahan kehitys (1 000 euroa) 2025–2030.

2025 tilinpäätös	2026 talousarvio	2027 JTS	2028 JTS	2029 JTS	2030 JTS
2 109	1 949	1 729	1 729	1 729	1 729

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan kotoutumispolitiikka perustuu kielen oppimiseen, työntekoon sekä suomalaiseen yhteiskuntaan perehtymiseen ja sen sääntöjen noudattamiseen. Määrärahalla tuetaan hallitusohjelman mukaisia tavoitteita sekä kotoutumisjärjestelmän muutoksia, joissa painopistettä siirretään tulijan

oikeuksia painottavasta järjestelmästä tulijan velvollisuuksia ja omaa vastuuta painottavaan järjestelmään.

Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistämiseksi ja nopeuttamiseksi kehitetään kotoutumispalveluita. Kotoutumispalveluita kehittämällä vahvistetaan myös maahanmuuttajan tietämystä suomalaisesta yhteiskunnasta ja sen säännöistä. Maahanmuuttajien työllisyys- ja koulutuspolkujen nopeuttamiseksi ja tehostamiseksi kehitetään kotoutumiskoulutusta osana kotoutumispalvelujen uudistusta, jossa rahoitus kootaan yhteen kanavaan. Eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä (HE 74/2026 vp) yksinkertaistettaisiin ja selkeytettäisiin kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten muodostamaa kokonaisuutta pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti.

Esityksellä myös toteutettaisiin kotoutumisen edistämisen rahoitukseen päätettyjä säästöjä. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten kokonaisuudistukseen kohdistuu 15 miljoonan euron säästötavoite. Tavoitteena on myös toteuttaa keväällä 2024 julkisen talouden suunnitelmassa (JTS 2025–2028) sovittu 1,8 miljoonan euron säästö vuodesta 2027 alkaen alentamalla 18 vuotta täyttäneestä henkilöstä maksettavaa laskennallista korvausta. Lisäksi esityksessä toteutettaisiin syksyllä 2025 budjettiriihessä päätetty 30 miljoonan euron säästö. Näistä säästöistä momentille 32.50.30 kohdistuisi yhteensä 37,873 miljoonan euroa vuoden 2027 tasossa, koska hallitusohjelmassa kotoutumiskoulutukseen kohdistuva säästötavoite kohdennetaan osittain muuhun kuin kotoutumiskoulutuksen rahoitukseen.

Edellä mainittujen säästöjen lisäksi hallituksen esityksestä aiheutuu momenttien välisiä määrärahasiirtoja yhteensä 33,386 miljoonan euron edestä. Näistä 28,213 miljoonaa euroa siirretään kuntien peruspalveluiden valtionosuuteen (28.90.30) kotoutumiskoulutuksen ja lukutaitokoulutuksen järjestämiseen, 2,9 miljoonaan euroa hyvinvointialueiden yleiskatteiseen valtionrahoitukseen (28.89.31) täydentävän ja ehkäisevän toimeentulon maksamiseen ja ihmiskaupan uhreille tarjottavien tukitoimien ja palveluiden kustannusten korvaamiseen ja 2,273 miljoonaa euroa vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (29.10.31) siirtymäajaksi vuosille 2027 ja 2028. Siirrot tehdään pääosin työ- ja elinkeinoministeriön momentilta 32.50.30.

Maahanmuuttajaäitien aseman parantamiseksi hallitus on lisännyt kuntien rahoitusta noin 5 milj. eurolla vuodesta 2025 alkaen. Rahoitus kanavoidaan kunnille pääosin osana peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmää. Kotona lapsia hoitavien vanhempien koulutusten ja työelämävalmiuksien parantaminen otetaan huomioon osana kotoutumispalvelujen uudistamista. Kotoutumiskoulutuksen järjestämiseen (28.90.30, Kuntien peruspalvelujen valtionosuus) lisätään julkisen talouden suunnitelmassa vuosina 2027–2030 noin 10–13 miljoonaa euroa vuodessa. Muutos liittyy kotoutumistuen käyttöönottoon ja valmisteilla olevan hallituksen esitykseen, jossa esitetään, että kotoutumiskoulutukseen oikeutetun henkilön tulisi päästä kotoutumiskoulutukseen tai muuhun soveltuvaan työvoimapalveluun kuuden kuukauden takuuajan puitteissa.

Työperusteisteisen maahanmuuton avulla panostetaan osaavan työvoiman saatavuuteen oikea-aikaisesti työmarkkinoiden tarpeisiin vastaamiseksi. Kohderyhminä ovat osaajat kumppanimaamallin maista ja EU/ETA-alueelta, erityisesti korkeasti koulutetut ja työvoimapula-alojen työntekijät. Keskeisinä toimina ovat osaavan työvoiman houkuttelu, maakuvaviestinnän kehittäminen, toimet eettisen rekrytoinnin edistämiseksi, oleskelulupaprosessien sujuvoittaminen, työn perusteella muuttaneiden asettautumisen ja kotoutumisen tukeminen, työelämän vastaanottavuuden vahvistaminen, pitovoiman lisääminen sekä valtion ja kuntien palveluiden yhteensovittaminen. Samalla puututaan aktiivisesti ja ennakoiden työmarkkinoilla esiintyviin väärinkäytöksiin mm. parantamalla ulko-maisen työvoiman hyväksikäytön uhrien tavoittamista ja tunnistamista.

Hallituksen kotoutumista koskevien päätösten vaikutus määrärahoihin julkisen talouden suunnitelmassa

Yhteensä kotoutumiseen kohdistuvat valtiontalouden säästöt työ- ja elinkeinoministeriön momentilla 32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä) tällä hallituskaudella ovat vuoden 2027 tasossa arviolta noin 124 miljoonaa euroa (94 miljoonaa euroa ilman toimeentulotuesta maksettavien korvausten lakkauttamista, jonka vaikutukset näkyvät kuntien valtionosuudessa momentilta 28.90.30). Säästöjen kokoluokka laskee vuosina 2028–2030 johtuen siitä, että osa säästöistä on sidoksissa momentin korvausten piirissä olevien henkilöiden määrään. Kun momentin piirissä olevien henkilöiden määrä laskee, myös osa säästöistä laskee samassa suhteessa. Vuonna 2028 valtiontalouden säästöjen arvioidaan olevan noin 95 miljoonaa euroa (79 miljoonaa euroa ilman toimeentulotuesta maksettavien korvausten lakkauttamista). Arviot säästöjen määrästä perustuvat eri ajankohtina tehtyihin vaikutusarvioihin eikä niitä pääsääntöisesti päivitetä, kun arviot momentin piirissä olevien henkilöiden määristä muuttuvat (useamman kerran vuodessa). Tästä syystä osalle hallituskauden alkupuolella tehdyistä säästöistä ei ole ajantasaista vaikutusarviota vuosille 2029–2030.

Yksittäisten päätösten vaikutukset näkyvät momentilla eri vuosina eri tavoin riippuen niiden voimaantulon ajankohdasta, siirtymäajoista sekä momentin piirissä olevista henkilöistä eri vuosina. Päätösperusteisten toimien vaikutukset julkiseen talouteen ovat kuitenkin selvästi pienemmät kuin vaikutukset valtiontalouteen, sillä osa kotoutumisen kustannuksista siirtyy kuntien maksettavaksi.

Momentin määrärahoihin vuosina 2027–2030 eniten vaikuttavat päätösperus-teiset toimet ovat kunnille ja hyvinvointialueille maksettavien korvausten maksuajan lyhentäminen (vaikutusarvio vuoden 2027 tasossa noin 34 milj. euroa), laskennallisten korvausten leikkaus osin norminpurun avulla (vaikutusarvio vuoden 2027 tasossa noin 30 milj. euroa) toimeentulotuen korvauksista luopuminen momentilta 32.50.30 (vaikutusarvio vuoden 2027 tasossa noin 30 milj. euroa) ja pakolaiskiintiön lasku 500 henkilöön (vaikutusarvio vuoden 2027 tasossa noin 15 milj. euroa).

Toimintamenosäästöt

Hallitusohjelmassa päätetyllä tuottavuusohjelmalla tavoitellaan noin 240 milj. euron toimintamenosäästöä vuoden 2027 tasolla. Lisäksi hallitus päätti kevään 2024 kehysriihen yhteydessä vähentää toimintamenoja vuosittain n. 150 milj. eurolla pysyvästi vuodesta 2025 alkaen. Hallitus päätti kevään 2025 kehysriihen yhteydessä osana kasvutoimien rahoitusta kohdistaa valtionhallinnon toimintamenoihin 130 milj. euron vuosittaisen lisäsäästön edellä kuvatun lisäksi vuodesta 2026 alkaen. Säästöt on kohdennettu pääosin virastojen toimintamenomomenteille.

Syksyn 2025 budjettiriihen yhteydessä hallitus päätti lisäsopeutusten kokonaisuudesta, joka sisälsi 25 milj. euron suuruisen lisäsäästön toimintamenoihin vuodesta 2027 alkaen. Kevään 2026 kehysriihessä hallitus päätti edelleen 48 milj. euron vuosittaisesta lisäsäästöstä. Molemmat lisäsäästöt on jaettu hallinnonaloille niiden toimintamenojen suhteessa ja huomioiden eri säästötavoitteet. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan osuus on 6 milj. euroa. Säästöt on tarkoitus kohdentaa määrärahamomenteille vuoden 2027 talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä ministeriöiden ehdotusten perusteella.

Kevään 2026 kehysriihessä hallitus päätti myös asteittain kasvavan (0,25 / 0,5 / 0,75 / 1 %) tuottavuuteen perustuvan vähennyksen käyttöönotosta. Vähennys alentaa budjettitalouden määrärahoja yhteensä vajaalla 12 milj. eurolla v. 2027 ja vaikutus nousee 118 milj. euroon vuoden 2030 tasolla. Tuottavuuteen perustuva vähennys on jaettu julkisen talouden suunnitelmassa määrärahamomenteille.

Työvoimapalveluiden osalta valtionhallinnossa keskeisiä tehtäviä hoitaa Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus eli KEHA-keskus, joka vastaa muun muassa valtakunnallisista työvoimapalveluiden tietojärjestelmistä sekä työvoimapalveluita koskevasta tilastoinnista ja raportoinnista. KEHA-keskuksen ja elinvoimakeskusten toimintamenot budjetoidaan momentille 32.01.02 Elinvoimakeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2v). Vaalikauden aikana linjattujen ja momenteille kohdennettujen toimintamenosäästöjen osalta kevään 2023 tekniseen kehyspäätökseen verrattuna momentin määräraha on vuonna 2026 noin 25,5 milj. euroa ja vuonna 2030 noin 30,6 milj. euroa pienempi.

Elinvoimakeskuksissa ja KEHA-keskuksessa on käynnistetty maaliskuussa valtakunnalliset yhteistoimintaneuvottelut, koska virastojen talouden sopeuttamistarve edellyttää merkittäviä henkilöstövähennyksiä. Arvion mukaan toiminnan sopeuttaminen voi tarkoittaa enintään 296 henkilötyövuoden vähentämistä. Yhteistoimintaneuvotteluita käynnistettäessä ei ole ollut vielä tiedossa kevään 2026 kehysriihessä linjattua koko valtionhallintoa koskevaa 48 miljoonan euron vuosittaista lisäsäästöä, eikä asteittain kasvavaa tuottavuusvähennystä.

Syksyn 2025 budjettiriihen yhteydessä hallitus linjasi, että käynnistetään valmistelu virastoselvityksestä, jonka tavoitteena on säästää valtionhallinnon toimintamenoja 25 miljoonaa euroa vuodesta 2027 alkaen. Valtiovarainministeriö on vastannut virastoselvityksen toteuttamisesta. Työ- ja elinkeinoministeriö on puolestaan toteuttanut talven 2025-2026 aikana selvityksen KEHA-keskuksen ja kuntien työvoimaviranomaisten rooleista ja vastuista työllisyyden ja kansainvälisen rekrytoinnin tehtävissä. Lisäksi selvityksessä tarkasteltiin KEHA-keskuksen roolia työ- ja elinkeinoministeriön ohjaustehtävän tukena. Selvityksessä tehtiin ehdotukset arvioitujen päällekkäisyyksien purkamiseksi ja toimijoiden roolien ja vastuiden selkiyttämiseksi. Selvitys julkaistiin 26.2.2026[1].

Selvitystä oli mahdollisuus hyödyntää tarpeellisin osin myös valtiovarainministeriön valmistelemassa valtion virastoselvityksessä. Lisäksi selvitystä hyödynnetään työvoimapalvelujärjestelmän tilaa koskevassa selvityksessä, joka on tarkoitus antaa vuoden 2027 alussa.

Selvityksessä tehtyjen ehdotusten pohjalta on käynnistetty hallituksen esityksen valmistelu muutoksista KEHA-keskuksen tehtävissä. Säädösmuutosten tavoitteena on tarkoituksenmukaisempi työnjako valtion ja kuntien välillä, KEHA-keskuksen roolin selkeyttäminen, havaittujen päällekkäisyyksien purkaminen ja tarvittaessa tehtävien uudelleen järjestely. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa syksyllä 2026 ja muutosten on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2027.

Säädösvalmistelun yhteydessä arvioidaan myös mahdollisuuksia valtionhallintoon kohdistuviin säästötavoitteisiin vastaamiseksi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla. Arviot tehtävämuutosten taloudellisista vaikutuksista sekä henkilöstövaikutuksista tarkentuvat valmistelun edetessä. Käynnissä olevien yhteistoimintaneuvotteluiden myötä tehtävät henkilöstövähennykset voivat kohdentua myös osittain selvityksessä lakkautettavaksi ehdotettuihin tehtäviin.

[1] https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/5c6520b5-d399-49dc-90b3-2344def6e8c4/35d665e0-6e50-42e1-b384-10d54245e5c9/KIRJE_20260226070818.PDF

Kevään 2026 kehysriihessä linjatut työllisyystoimet työvoimapalveluiden osalta

Kevään 2026 kehysriihen yhteydessä hallitus on linjannut toimista talouskasvun, työllisyyden ja kotitalouksien tilanteen vahvistamiseksi. Työvoimapalveluiden osalta linjaukset koskevat niin kutsuttua nuorten työllistymisseteliä, pitkäaikaistyöttömien osaamisseteliä, nuorisotyöttömyyden ehkäisemisen pilotteja sekä työvoimapoliittista avustusta.

Molempiin edellä mainittuihin seteleihin hallitus on varannut 20 miljoonaa euroa ja nuorisotyöttömyyden ehkäisyn pilotteihin 15 miljoonaa euroa eli yhteensä 55 miljoonaa euroa. Näiden toimien osalta lisämäärärahoja on tarkoitus esittää jo kuluvalle vuodelle lisätalousarvioprosessin yhteydessä, eikä lisämäärärahoja ole näin ollen sisällytetty kehyksiin vuodelle 2027. Toimet on tarkoitus toteuttaa siten, että elinvoimakeskus myöntää valtionavustuslain nojalla avustusta kunnille tai työvoimaviranomaisille edellä mainittuja tarkoituksia varten. Kustakin toimenpiteestä annettaisiin erillinen valtioneuvoston asetus, jossa määritettäisiin tarkemmin avustuksen saamisen ja käyttämisen edellytyksiä.

Nuorten työllistymisseteliä varten on myönnetty kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa 30 miljoonaa euroa työvoimaviranomaisille myönnettäviin avustuksiin. Avustuksen myöntämisen ja käytön edellytyksistä säädetään valtionavustuksesta työvoimaviranomaiselle työttömien nuorten työllistämiseen vuosina 2026 ja 2027 annetulla valtioneuvoston asetuksella (1332/2025). Avustuksen myöntää Uudenmaan elinvoimakeskus ja avustuksia on myönnetty yhteensä alkuvuodesta 2026 edellä mainitun 30 miljoonan euron verran. Työvoimaviranomaiset ohjaavat avustusta eteenpäin valtionavustuslain 7 §:n 3 momentin nojalla nuoria työllistäville yrityksille. Tukikelpoisia kustannuksia voi syntyä 30.6.2027 asti. Lisärahoituksella voitaisiin järjestää toinen mahdollisuus työvoimaviranomaisille avustuksen hakemiseen. Samalla arvioidaan tarvetta avustuksen käyttöajan pidentämiselle.

Edellä mainittu osaamisseteli ja nuorisotyöttömyyden ehkäisemisen pilotti olisivat uusia toimia ja niiden rahoittamiseen tarkoitetun avustuksen ehdoista säädettäisiin erillisillä asetuksilla. Osaamisseteli on kehysriihen linjauksen mukaan tarkoitettu yli 25-vuotiaille työttömille pitkään työttömänä olleille työnhakijoille. Osaamisseteliä voisi käyttää riihen linjauksen mukaan enintään kuusi kuukautta kestäviin maksullisiin ammatillisia valmiuksia tai yritystoiminnan edellytyksiä parantaviin opintoihin tai yksityisiin uraohjaus- ja valmennuspalveluihin. Pilotit on kehysriihen linjauksen mukaan tarkoitus kohdentaa korkean nuorisotyöttömyyden kaupunkeihin sekä kuuden suurimman kaupungin naapurustoihin ja kaupunginosiin. Pilottien tavoitteena on ehkäistä nuorten pitkäaikaistyöttömyyttä ja parantaa erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien, työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien 18–29-vuotiaiden nuorten kiinnittymistä työhön, koulutukseen ja hyvinvointia tukeviin palveluihin. Osaamisseteliä ja pilotteja koskevat yksityiskohdat tarkentuvat asetusvalmistelun aikana.

Hallitus linjasi kehysriihen yhteydessä lisäksi, että käyttöön otetaan uusi työvoimapoliittinen avustus, jonka avulla tukea tarvitseva työtön saisi tarvitsemansa tuen ja voisi edetä työllistymispolulla. Työvoimaviranomaisille säädettäisiin uusi tehtävä myöntää kolmannelle sektorille rahoitusta pitkään työttömänä olleille kohdennettavaan toimintaan. Kolmas sektori tuottaisi sellaista toimintaa, johon pitkään työttömänä ollut tai muuten heikossa työmarkkina-asemassa voisi osallistua parantaakseen työllistymisedellytyksiään. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin on lisätty tarkoitusta varten 12,8 miljoonaa euroa vuodesta 2027 alkaen. Avustuksesta on tarkoitus säätää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa ja asiaa koskeva lausuntokierros on tarkoitus käynnistää mahdollisimman nopeasti. Toimi korvaisi osittain lakkautettavaksi ehdotettavaa kuntouttavaa työtoimintaa.

Muut valmistelussa olevat toimet työvoimapalveluiden kehittämiseksi

Hallitus on lisäksi valmistellut eduskunnalle esityksiä koskien tulotietojärjestelmän käyttöoikeuden laajentamista työvoimaviranomaisille ja palkkatukisääntelyn uudistamista.

Tulotietojärjestelmää koskevien ehdotettavien muutosten tavoitteena on tukea työvoimaviranomaisia lakisääteisten tehtävien hoitamisessa tarkoituksenmukaisemmin ja kustannustehokkaammin sekä mahdollistaa se, että työvoimaviranomaiset voisivat tarjota entistä yksilöllisempiä, vaikuttavampia ja kohdennetumpia työvoimapalveluja asiakkailleen. Työvoimaviranomaisille aiheutuisi kustannuksia siltä osin kuin ne hyödyntäisivät tulorekisterin tietoja. Tehtävä ei olisi työvoimaviranomaisia velvoittava, joten kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin ei ole sisällytetty muutoksia ehdotettavien muutosten johdosta kehyspäätöksessä. Asiaa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntokauden aikana.

Palkkatukisääntelyn uudistamisen valmistelun aloittamisesta on linjattu työllisyyden ja yrittäjyyden ministeriryhmässä joulukuussa 2025. Valmistelun tavoitteena on yksinkertaistaa sääntelyä ja lisätä työvoimaviranomaisten harkintavaltaa palkkatukea myönnettäessä. Lisäksi valmistelussa tarkastellaan mahdollisuutta vähentää poikkeuksia palkkatukisääntelyssä ja arvioidaan työvoimaviranomaisten kannustimia palkkatuen myöntämisessä. Lisäksi selvitetään mahdollisuutta ottaa käyttöön uusi yksinkertaisempi palkkatukimuoto. Tähänastinen valmistelu on ollut lähtökohdiltaan kustannusneutraali, joten asiaa ei ole sisällytetty julkisen talouden suunnitelmaan. Valmistelun aikana tulevat muutokset ehdotettavaan sisältöön arvioidaan erikseen ja huomioidaan tarvittaessa vuoden 2027 talousarvioesitystä valmisteltaessa. Esitys on tarkoitus antaa syysistuntokaudella 2026.

Laati:

Antti Kaihovaara
johtava asiantuntija

Ville Heinonen
johtava asiantuntija